שהיה חולה בעצרת רב אשי אמר מאי ואכלת ולדה שלמים בחג דקתני חג השבועות ואידך כל היכא דתני פסח תני עצרת, (*אמר) רבא *כיון שעברו עליו ג' רגלים, בכל יום ויום עובר בבל תאחר, מתיב *אחד בכור ואחד כל הקדשים כיון שעברו עליהם שנה בלא רגלים רגלים בלא שנה עובר בבל תאחר והאי מאי תיובתיה? אמר רב כהנא °מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב מכדי תנא אלאוי קא מהדר ליתני בכל יום ויום עובר בבל תאחר ואידך תנא למיקבעיה בלאו קא מהדר, בלאוי יתירי לא קא מהדר. גופא אחד בכור ואחד כל הקדשים כיון שעברו עליהם שנה בלא רגלים רגלים בלא שנה עובר בבל תאחר בשלמא רגלים בלא שנה משכחת לה אלא שנה בלא רגלים היכי משכחת לה *הניחא למאן דאית ליה כסדרן משכחת לה אלא למאן דלית ליה כסדרן היכי משכחת לה? בשלמא לרבי משכחת לה בשנה מעוברת דתניא* שנה תמימה רבי אומר מונה ג' מאות וששים וחמשה יום כמנין ימות החמה וחכ"א מונה י"ב חדש מיום ליום ואם נתעברה שנה נתעברה לו משכחת לה לרבי דאקדשה בתר חג המצות דכי מטא שילהי אדר בתראה שנה מליא רגלים לא מלו אלא לרבנן היכי משכחת לה כדתני רב שמעיה עצרת פעמים ה' פעמים ששה, פעמים שבעה, הא כיצד: שניהן מלאין חמשה, שניהן חסרין שבעה, אחד מלא ואחד חסר ששה ומאן תנא דפליג עליה דרב שמעיה? אחרים היא דתניא *אחרים אומרים אין בין עצרת לעצרת, אין בין ר"ה לר"ה אלא ד' ימים בלבד ואם היתה שנה מעוברת *חמשה בעי ר' זירא יורש מהו בבל תאחר °כי תדור נדר אמר רחמנא והא לא נדר או דלמא °ובאת שמה והבאתם שמה והא מיחייב? ת"ש דתני רבי חייא °מעמך פרט ליורש והאי מעמך מיבעי ליה *זה לקט שכחה ופאה? קרי ביה עמך וקרי ביה מעמך. בעי ר' זירא אשה מה היא בבל תאחר: מי אמרינן הא לא מחייבא בראיה או דלמא הא איתה בשמחה? א"ל אביי ותיפוק ליה דהא איתה בשמחה, ומי אמר אביי הכי *והאמר אביי אשה, בעלה משמחה? לדבריו דר' זירא קאמר איבעיא להו *בכור מאימתי מונין לו שנה? אביי אמר משעה שנולד רב אחא בר יעקב אמר משעה שנראה להרצאה, ולא פליגי הא בתם

הא

שהיה חולה. הולד: **כל היכא דקתני פסח.** דבעי למיתני בתריה שבועות תני עצרת ולא חג: **שנה בלא רגלים.** לקמיה מפרש: **למיקבעיה בלאו קא מהדר.** להודיעך כל לאוי זמן התחלת בל תאחר שבו: **בלאוי יתירי לא מהדר.** להודיעך לאוין הרבים שבו: **הניחא למאן דבעי כסדרן משכחת לה.** דעברה שנה ולא עברו רגלים כסדרן ולמדך דכיון דעברה שנה אע"פ שלא עברו רגלים כסדרן חייב וסבר לה כר"ש בחדא ופליג עליה בחדא: **בשלמא לרבי.** דאמר חדש העיבור אינו מן השנה אלא מ"א יום ששנת חמה יתירה על הלבנה משכחת לה בשנה מעוברת: **שנה תמימה.** האמורה בבתי ערי חומה מונה שס"ה ימים ואפי' בשנה פשוטה ואף בשנה מעוברת כיון שעברו ג' מאות וששים וחמשה ימים משמכרה נחלט לו: **מיום ליום.** מט"ו בניסן לחמשה עשר בניסן אם מכרה בט"ו בניסן נתעברה לו למוכר ועל כרחו של לוקח אינו נחלט עד שיגיע ט"ו בניסן: **בתר חג המצות.** בתוך הרגל ואית דאמרי לאחר הרגל °ושילהי אדר בתרא לאו דוקא אלא לאחר שילא אדר קאמר: **שנה מליא.** ג' מאות וששים וחמשה ימים: **פעמים ששה.** שהוא ששה בסיון יום החמשים לעומר: **שניהם מלאים.** ניסן ואייר הרי ט"ו ימים מניסן ול' דאייר מלא להו חמשים בחמשה בסיון: **לא מלו כו'.** ומשכחת לה שנה בלא רגלים כגון שניהם מלאים ואירע עצרת בה' בסיון והקדישה למחרת בו' בסיון ולשנה הבאה היו שניהן חסרים ואירע עצרת בז' בסיון והשנה מלאה ביום ו' בסיון משהקדישה ועדיין לא עבר עצרת עליו: **מאן תנא כו'.** ת"ק דלא איירי בשנה בלא רגלים: **אלא ד' ימים.** קסברי לעולם כל חדשי השנה אחד מלא ואחד חסר ואין מעברין ואין מחסרין שום חדש לצורך והויא לה שנה שנ"ד ימים נמלאת כל השנה שבועים שלמים חוץ מד' ימים והן הדוחין קביעות השנה מקביעות חברתה: **ואם היתה שנה מעוברת חמשה.** קסבר חדש עיבור לעולם חסר ואינו דוחה את המועדות אלא יום אחד שהוא יתר על ד' שבועות: **יורש מהו בבל תאחר.** על נדר אביו: **קרי ביה עמך ומעמך.** ודריש ה"ה קרתי דעמך משמע ליה חלקו של עני ומ' יתירה למעוטי יורש: **מי אמרי' הא לא מחייבא בראיה.** דכתיב (דברים טז) כל זכורך וכיון דלא מחייבא למיסק לא שייך בה זמן רגלים לבל תאחר או דלמא מחייבא למיסק משום שמחה דכתיב (שם) ושמחת בחגך ואמר מר (פסחים ד' קט.) בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שלמים שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם (ואכלת) ושמחת: **בעלה משמחה.** בבבל בבגדי צבעונין בא"י בבגדי פשתן המגוהצים הכי איתא בקדושין (ד' לד:): **הא בתם.** דקאי להרצאה משנראה להרצאה:

בעל

שהיה חולה בעצרת. דפסול להקרבה כדתנן בבכורות (דף מא.) זקן חולה ומזוהם ובפרק כל האסורים (תמורה דף כח:) דרשינן ליה מדכתיב מן הצאן מן הכבשים ומן העזים ועוד כתיב (מלאכי א) כי תגישו פסח וחולה אין רע: **אחד** בכור ואחד כל הקדשים. להכי נקט בכור דעיקר שנה בבכור כתיב *מדכתיב כל הבכור אשר יולד (דברים טו) מלמד שהבכור נאכל כל שנתו כלומר דכתיב ביה תאכלנו שנה בשנה ושאר הקדשים דריש התם *מדכתיב כל: **בשלמא** רגלים בלא שנה משכחת לה. כגון דאקדשה ערב פסח (א) כך הפי' *הניחא למ"ד דבעי כסדרן משכחת לה כגון דאקדשיה בתר חג המצות: **שנה** בלא רגלים היכי משכחת לה. דאי באקדשיה בתוך הרגל דכי מטיא שתא אכתי ליכא שלש רגלים דשלימים בעינן כדלעיל ה"נ איכא רגלים שלימים דסוף רגל ראשון דאשתקד מצטרף (על) תחלת רגל דהשתא ובירושלמי מפרש תפתר כגון דאקדשיה כשהיה מחוסר זמן בפסח ולקמן אין משמע כן דאמרינן אין מונין שנה לבכור אלא משעה שראוי להרצאה: **בשלמא** לרבי משכחת לה בשנה מעוברת. לר"מ דאמר לעיל ברגל אחד ולר"א בן יעקב דאמר שני רגלים לא משכחת לה אלא בחולה ברגלים והוא הדין דהוה מצי לשנויי הכא לרבי ולרבנן: **כמנין** ימות החמה. ופי' בקונט' וה"ה בכל שנים סתם לרבי דילפינן מתמימה דבתי ערי חומה כדמוכח בפרק (*שני) דערכין (דף לא:): **בתר** חג המצות. לאו דוקא דהוא הדין בתוך חג המצות כדמוכח לעיל* דטלי רגל בעי: **יורש** מהו בבל תאחר. דיורש חייב להביא כדתנן במסכת קינין (פ"ב משנה ה) ומייתי לה בכמה דוכתי האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשים עולתה ומשמע בפ"ק דקדושין (דף יג:) דלמ"ד שעבודא לאו דאורייתא כשהפרישה מחייס ולמ"ד דאורייתא אע"פ שלא הפרישה מחייס ובסוף יש בכור (בכורות דף נא:) נמי אמר מה להלן יורשים חייבים בעולת ראיה של אביהן: **הא** ליתא ברגליה. והוא הדין זקן וחולה ומי שאין לו קרקע וכל הפטורים מן הראיה: **דהא** איתה בשמחה. וקריצא בה ובאת שמה והבאתם שמה: **אשה** בעלה משמחה. פי' בקונט' בבבל בבגדים [צבעונים] ובא"י בכלי פשתן המגוהצין כדאיתא בקדושין (ד' לד: ושם) וקשיא לר"ת דהני מילי בזמן הזה אבל בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר כדאמר בע"פ (פסחים ד' קט. ושם) ועוד אמרי' פ"ק דחגיגה (ד' ו. ושם) אמתני' דאיזהו קטן כל שאינו יכול לאחוז בידו [של אביו] לעלות מירושלים להר הבית עד הכא מאן (ג) אתייה ומשני עד הכא מיחייבא אמיה בשמחה משמע שזקוקה לעלות משום שלמי שמחה ומפרש ר"ת בעלה משמחה שהחיוב על בעלה ולא עליה לפיכך לא קריצא בה ובאת שמה והא דקאמר בחגיגה דמיחייבא אמיה משום בעלה ולא משום היא ומיהו אשכחן בפסחים פ' אלו דברים (ד' עא.) אפי' בזמן שבהמ"ק קיים היכא דלא אפשר משמחה בכסות נקיה ויין ישן כגון היכא דחל יו"ט ראשון של חג להיות בשבת דבעינן זביחה בשעת שמחה:

הא

רבינו חננאל

בלא שנה עובר בבל תאחר. ודייקינן מדלא קתני בכל יום ויום עובר בבל תאחר ש"מ דבלאו אחד בלבד הוא דעבר. ופרקינן למיקבעיה בלאו קמהדר בלאוי יתירי כלומר בכל יום ויום עובר בלאו לא קא מחזר. פי' בשלמא רגלים בלא שנה משכחת לה ואפילו למאן דבעי כסדרן כגון שנולד בתחלת ניסן דכד מטי ליה שלהי תשרי הרי ג' רגלים מלו להו פסח ועצרת וסוכות. שנה לא מליא. אלא שנה בלא רגלים היכי משכחת לה. בשלמא למאן דאית ליה כסדרן משכחת לה כגון דאקדשה באייר דכי מטי ליה אייר אחרינא שנה מליא ועדיין רגלים לא מלו דהא לא עבר עליו אלא חג המצות בלבד וצריך לעבור עליו עוד עצרת וחג הסוכות ואח"כ יעבור בבל תאחר אלא למאן דלית ליה כסדרן היכי משכחת לה. בשלמא אליבא דר' דתני ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה ודייק הלשון דכתיב תמימה ואמר שנה תמימה מונה ימים כמנין ימות החמה משכחת לה כגון דאקדשיה בתר יום חג המצות והוא ביום ט"ז בניסן דכי מטא שלהי אדר בתראה והוא יום (כ"ה) [כ"ז] באדר שני מלאו לה שס"ה ימים ולא עברו עליו אלא עצרת וסוכות בלבד ועדיין נשאר פסח למלאות שלש רגלים והוי שנה מליא. רגלים לא מלאו. הנה זה אליבא דר'. לרבנן דא' מונה י"ב חודש מיום ליום ואם נתעברה השנה נתעברה לו היכי משכחת לה ואמרינן משכחת לה כגון דהוה עצרת דההיא שתא בה' בסיון ואקדשיה בו' בסיון דהוא בתר חג עצרת ובשנה הבאה חל עצרת להיות בו' בסיון הנה בששה בסיון שלמה שנה ועדיין ג' רגלים לא מלאו להן כדרב שמעי'. דתני עצרת פעמים בה' בסיון [פעמים בו' בסיון] פעמים בז' בסיון. כיצד שניהם מלאין ניסן ואייר עצרת בה' בסיון. ניסן מלא אייר חסר עצרת בו' בסיון ניסן ואייר חסרים עצרת בז' בסיון. (בירושלמי) אם הם שניהן מלאין מתחילין ספירת העומר מי"ו בניסן הנה ט"ו בניסן ול' מאייר. הנה מ"ה ימים בה' בסיון תשלום נ' יום והוא יו"ט של עצרת. ואקדשיה בששה בסיון דהוא אחר עצרת ובשנה הבאה חל עצרת להיות בז' בסיון כו' ופרשוהו בתלמוד א"י שנה בלא רגלים היכי [משכחת] לה. א"ר אבדימי שהיתה עצרת בה' בסיון ונולד הבכור בו' בסיון והיתה העצרת של שנה הבאה בז' בסיון כי מטי ו' בסיון שלמו לו י"ב חודש מיום ליום (ואם נתעברה השנה נתעברה לו). ועדיין לא עברו עליו אלא ב' רגלים בלבד סוכות ופסח והנה שנה מליא. אבל ג' רגלים לא מלו. מאן תנא דפליג עליה על רב שמעיה ואמרינן אחרים היא דתניא אין בין עצרת לעצרת ואין בין ר"ה לר"ה אלא ד' ימים בלבד. ואם היתה שנה מעוברת ה'. פירוש אחרים אין לו זו הסברא שניהן מלאין או חסרין אלא לעולם אחד מלא ואחד חסר שעולין י"ב חדש שנ"ד ימים. כשתשליכם ז"ז נשארו ד' ובשנה מעוברת מוסיפין לו אדר שני שהוא כ"ט יום כ"ח יוצאין ז"ז נשאר יום אחד וד' שנשארו מן השנ"ד ימים הרי ה' ימים במעוברת. נמצא בר פלוגתיה דרב שמעי' אחרים. בעי ר' זירא יורש מהו בבל תאחר. ואפשיטא דיורש אינו עובר בבל תאחר. בעי ר' זירא אשה מהו בבל תאחר. א"ל אביי ותיפוק לי מהא דהא איתא בשמחה ושמחת אתה וביתך וקי"ל ביתו זו אשתו. ואקשינן ומי אמר אביי הכי כי אשה איתה בשמחה. והא אמר אביי במסכת קדושין [בפ"א ד' ל"ד] אשה בעלה משמחה כלו' אזהרה על הבעל לשמח את אשתו ברגל ואין האשה מוזהרת. ופרקינן לדבריו דר' זירא דאמר או דלמא הא איתא בשמחה קאמר וליה לא סבירא ליה. איבעיא להו בכור מאימתי מונין לו שנה. כלו' כיון דכתיב לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה בעינן שנה שלמה שיהיה ראוי לאכילה או לא. ואסיקנא בבכור תם בעינן שנה משנראה להרצאה והוא מיום השמיני והלאה עד מלאת לו שנה תמימה. ובכור בעל מום משעה שנולד שראוי לאכילה והוא דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו. מנין לו שנה משעה שנולד.

באחד

עין משפט
נר מצוה

כט א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה טו:

כתיב ביה תאכלנו כו' מדכתיב כל כצ"ל

[בספרי פרשת ראה]

קך הניחא הוא התחלת דבור תוס' אחר

ל ב מיי' פי"ב מהלכות שמיטין הל' א והל' ה ופ"א מהל' בכורות הל' יב סמג עשין ריא טוש"ע יו"ד סי' שו סעיף י:

גי' רש"א עס

לא ג סמג עשין מז:

לב ד ה מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה יד:

לג ו מיי' פ"א מהלכות בכורות הל' ח סמג עשין ריד טוש"ע יו"ד סי' שו סעי' ז:

[נ"ל בתרה] תמצא בפי"ב שם ס: מוכח ג"כ

[דף ס:]

מסורת
הש"ס

[נ"ל ואמר]

[תוס' דערכין פ"ג]

[ערכין לא:]

[יומא סב:]

ערכין ס:[תוס' שם פ"א]

[עמ"ש תוס' לקמן ב. ד"ה ואם היתה]

[לעיל ה:]

קדושין לד:

[עי' תוס' ערכין יח: ד"ה שנתו]

הגהות
הב"ח

(א) תוס' ד"ה בשלמא רגלים כו' ע"ב פסח וכן הפירוש בהא דקאמר הניחא למ"ד: (ב) ד"ה אשה כו' עד הכא מאן אייתיה ומשני עד הכא דמחייבת אימיה בשמחה אייתיתיה מכמע:

גליון
הש"ס

גמ' אמר רב כהנא מאן דקא מותיב. כעין זה שבת קכג ע"א כתובות יח ע"ב:

רש"י ד"ה בתר חג המצות וכו' ושילהי אדר בתרא לאו דוקא. עיין יומא סב ע"ב בתוס' ד"ה דתניא:

נושא
דוד דין של רבא -
כיון שעברו עליו ג' רגלים -
בכל יום ויום עובר
בבל תאחר

מבנה
△ (מעקב)
קושיות
▽ תשובות

נושא
הסבר איך יתכן
הא דקתני "שנה בלא
רגלים"

מבנה
◇ רבי/רבנן

תת נושא
מח' איך קובעים
החודשים בלוח
ר' שמעיה - יתכן שיהיו
כמה חדשים חסרים או
מלאים ברצף
אחרים - א' מלא וא' חסר
באופן קבוע

מבנה
△ סדרה של שאלות
בענין בל תאחר
ר' זירא

נושא
יורש מהו בבל
תאחר לגבי נדרי
אביו

נושא
אשה מה היא
בבל תאחר

נושא
בכור מאימתי
מונין לו שנה

* כיון שעבר
1- שנה בלא רגלים
2- רגלים בלא שנה